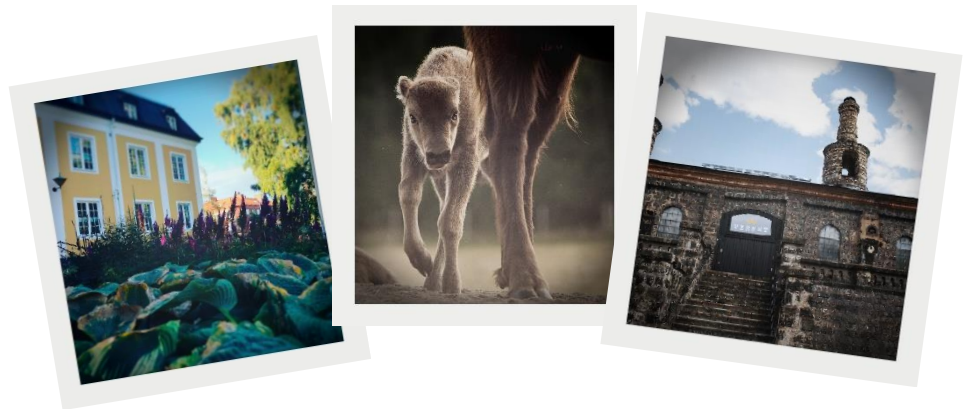

Hållbarhetsprogram för Avesta kommun 2020–2030

Dokumenttyp	Program
Dokumentnamn	Hållbarhetsprogram för Avesta kommun 2020–2030
Antagen av:	Kommunfullmäktige 2020-06-15 § 66
Diarienummer	KK 2020-000046 409
Giltighetstid	2020–2030
Gäller för	Avesta kommun
Sammanfattning	<p>Hållbarhetsprogrammets vision är ett Avesta där vi jobbar för framtiden.</p> <p>Det innebär på lång sikt att:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Alla kommunalt anställda i Avesta är medvetna om vikten av långsiktig tänkande. Här uppskattar och värnar vi den rikedom som finns och hjälps åt att skydda den för framtida generationer. – Behovet av material, varor och energi är i balans med tillgången. Varken människor eller miljö någonstans i världen kommer att påverkas negativt till följd av vår livsstil. – Mångfalden av växter och djur är stor i såväl naturliga som kulturskapade naturmiljöer. – Alla vi som bor och är verksamma i Avesta har förutsättningar för god hälsa, valfrihet och utveckling. Vi är olika men vi har samma rättigheter och skyldigheter. Vi kan känna tillit, trygghet, delaktighet, att vi behövs och att livet är meningsfullt
Granskad	
Reviderad	KF 2024-12-16, § 120
Dokumentansvarig	Hållbarhetsstrateg
Webbansvarig	Hållbarhetsstrateg
Publiceras	Extern och intern webb
Relaterade dokument	

Hållbarhetsprogram för Avesta kommunkoncern 2025 - 2030

Innehåll:

Sid. 3 Vision och övergripande målområden

Sid. 4 Bakgrund

Sid. 7 Övergripande arbetsmetoder

Vi jobbar för framtiden

Hållbarhetsprogrammets vision är ett Avesta där vi jobbar för framtiden.

Det innebär på lång sikt att:

- Alla kommunalt anställda i Avesta är medvetna om vikten av långsiktig tänkande. Här uppskattar och värnar vi den rikedom som finns och hjälps åt att skydda den för framtida generationer.
- Behovet av material, varor och energi är i balans med tillgången. Varken människor eller miljö någonstans i världen kommer att påverkas negativt till följd av vår livsstil.
- Mångfalden av växter och djur är stor i såväl naturliga som kulturskapade naturmiljöer.
- Alla vi som bor och är verksamma i Avesta har förutsättningar för god hälsa, valfrihet och utveckling. Vi är olika men vi har samma rättigheter och skyldigheter. Vi kan känna tillit, trygghet, delaktighet, att vi behövs och att livet är meningsfullt.

Avestas utveckling tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodosä sina behov.

Övergripande målområden

1. Perspektivet hållbar utveckling ska integreras i all kommunal verksamhet i Avesta.

2. Avestas ekologiska fotavtryck per person ska bli mindre, de negativa konsekvenserna av vår förbrukning av material, varor och energi ska minska.

3. Den biologiska mångfalden i Avesta ska öka.

4. Avesta kommun ska utveckla och tillämpa effektiva arbetsmetoder som ger ett socialt hållbart samhälle.

Bilderna symboliserar de globala målen. Se sid.5

Bakgrund

Hållbar utveckling

Hållbar utveckling brukar beskrivas genom tre olika dimensioner:

Bild: Johan Hallberg

- Social hållbarhet
Hjärtat – att bygga ett långsiktigt stabilt, jämlikt och dynamiskt samhälle som har en social sammanhållning där alla har möjlighet till politisk delaktighet, kan vara medskapande i kommunens framtid och kan hitta strategier för att hantera komplexa samhällsproblem. Ett samhälle där alla känner trygghet och tillit, där grundläggande mänskliga behov uppfylls och där alla barn kan växa upp med möjligheten till ett bra liv.
- Ekonomisk hållbarhet
Huset – ekonomisk utveckling som anpassas efter vad miljön och människors hälsa tål och där vi långsiktigt investerar i dessa resurser. Den ekonomiska utvecklingen får inte ske på bekostnad av naturkapital eller socialt kapital med till exempel ett segregerat och ojämlikt samhälle och en förstörd miljö som följd.
- Ekologisk hållbarhet
Ekosystemet – att jordens ekosystem långsiktigt behåller sin funktion. Det mänskliga samhället ska inte påverka naturen och den yttre miljön på ett sådant sätt att grundläggande funktioner i ekosystemen rubbas.

Ytterst handlar hållbar utveckling om livskvalitet, välbefinnande och harmoni - för alla - nu och i framtiden. För att främja långsiktigt välmående miljö, kultur, människor och ekonomi behöver vi utgå ifrån det som är verkligt för alla: att vi bara har en planet att dela på.

Agenda 2030

I september 2015 antog världens stats- och regeringschefer en ny utvecklingsagenda. Agenda 2030 består av 17 globala mål för hållbar utveckling som syftar till att utrota fattigdom, stoppa klimatförändringar och skapa fredliga och trygga samhällen. Världens regeringar är ansvariga, men de globala målen berör oss alla.

För att Agenda 2030 ska kunna genomföras är det lokala engagemanget centralt. I kommunen genomförs politiken som förändrar samhället och här finns länken mellan medborgarna och myndigheter.

Avesta kommun vill skapa förutsättningar för en långsiktigt hållbar utveckling. Agenda 2030 innebär att vi tillsammans med resten av världen har en gemensam riktning för vårt hållbarhetsarbete. Genom Agenda 2030 kan vi påverka lokalt såväl som globalt. Agendans 17 mål är integrerade och odelbara, och de ska genomsyra alla delar av kommunens hållbarhetsarbete.

Ekologiska fotavtryck

Genom fotavtrycksberäkningar uppskattar man hur stor biologiskt produktiv yta som krävs för att ta fram allt vi konsumerar och absorbera avfallet som bildas, per person. Här ingår alla ytor någonstans på jorden som krävs för att möta vår efterfrågan på till exempel mat, byggnadsmaterial och energi samt för att ge plats åt våra byggnader och vägar. Vi måste minska vårt ekologiska fotavtryck. Om alla skulle leva som vi i Avesta gör idag skulle det krävas drygt fyra planeter som jorden.

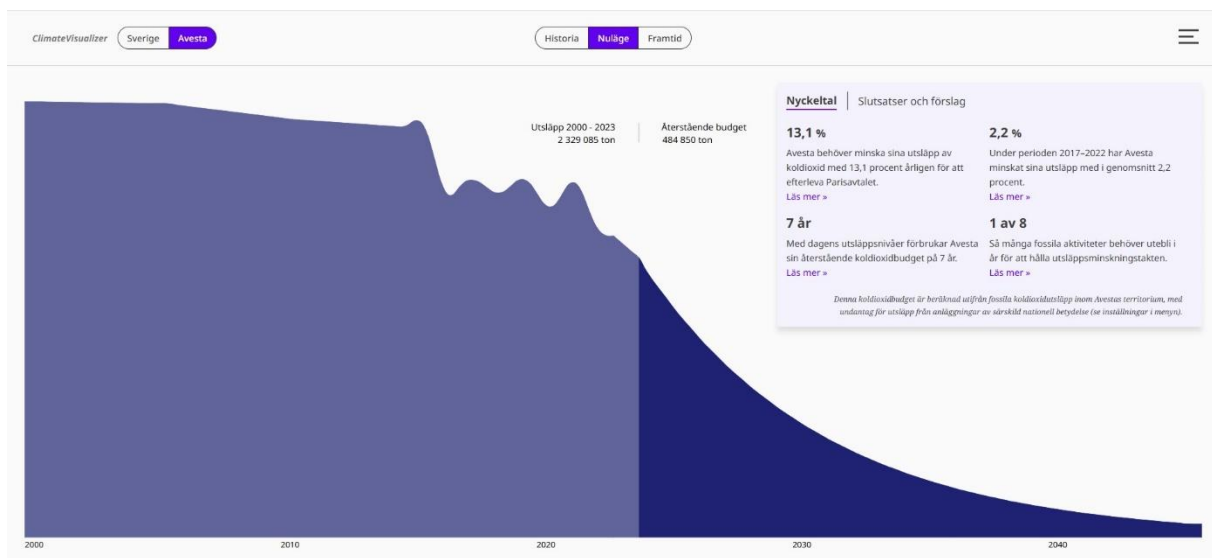

Klimatförändringar

Utsläppen av växthusgaser är en del av vårt ekologiska fotavtryck. Utsläppen är direkt kopplade till all vår konsumtion, och vårt ansvar att minska utsläppen är därför direkt kopplat till hur stor vår konsumtion är.

Den globala medeltemperaturen har ökat snabbare sedan 1970 än vad den gjort någon gång under åtminstone de senaste 2 000 åren. Så hög som jordens medeltemperatur varit under det senaste årtiondet har den antagligen inte varit på cirka 125 000 år. Mätningar och observationer visar att klimatet redan förändrats till följd av människans påverkan. Många av de klimatförändringar som observerats saknar motsvarighet under tusentals år, och i vissa fall hundratusentals och miljontals år.

Det framtida klimatet bestäms i allt väsentligt av halten av växthusgaser i atmosfären, det vill säga av de utsläpp som skett hittills, de som sker i dag och i framtiden. Koncentrationen av växthusgasen i atmosfären har stigit till nivåer utan motsvarighet under åtminstone de senaste två miljoner åren.

Kommunens koldioxidbudget visar att vi genast behöver börja minska utsläppen av växthusgaser i snabb takt om vi ska ha en chans att uppnå vår del av de globala klimatmålen.

Avestas koldioxidbudget motsvarar den maximala mängd fossil koldioxid som får släppas ut inom Avesta kommun, från och med idag och till dess att Avesta är fossilfritt och koldioxid neutralt. Avesta kan fördela och hushålla med sin återstående koldioxidbudget på olika sätt. Om man vill fasa ut sina utsläpp i jämna steg procentuell takt krävs en årlig utsläppsminskningstakt om minst 13 procent, med start i år. Om Avesta i stället dröjer med att minska sina utsläpp med minst 13 procent så förbrukar man samtidigt sin koldioxidbudget snabbare. Det medför att Avesta behöver minska sina utsläpp ännu snabbare än 13 procent årligen längre fram i tid. Om utsläppen skulle ligga kvar på dagens nivåer även kommande år är budgeten slut inom 7 år.

Övergripande arbetsmetoder

Arbetet mot de övergripande målområdena ska brytas ner och anpassas till styrprocesser i respektive verksamhet. De fyra hållbarhetsmålen ska därför vara en del av underlaget till mål- och budgetprocessen, planeringsförutsättningar, styrelseplaner, enhetsplaner, delårs-, och årsredovisning. På lång sikt ska all verksamhet inom Avesta kommun vara hållbar. För att nå dit har vi identifierat ett antal arbetsmetoder.

Hållbarhetsgrupp

En sammanhållande hållbarhetsgrupp med representanter från alla förvaltningar och bolag får i uppgift att planera och driva nödvändiga förändringar i enlighet med programmet. Förvaltnings- och bolagschefer tillser att representanter till hållbarhetsgruppen tillsätts. Kvalitet- och utvecklingsenheten ansvarar för att hållbarhetsgruppen sammankallas. Hållbarhetsgruppen föreslår efter behov att mindre arbetsgrupper, ambassadörer och/eller hållbarhetsrepresentanter utses för olika uppgifter.

Chefsstöd

Kvalitets- och utvecklingsenheten bidrar med stöd till ledningsgrupper och chefer i kommunkoncernen i arbetet med att implementera de fyra hållbarhetsmålen i ordinarie planering och verksamhet.

Kommunikationsstöd

Intern och extern kommunikation är viktig för att kunna genomföra den genomgripande omställning av samhället som är nödvändig för en långsiktigt hållbar utveckling. Stöd erbjuds för planering och genomförande av kommunikationsinsatser till exempel kampanjer eller arrangemang, men även möten för kollegialt lärande mellan anställda. Här kan också rymmas positiv uppmärksamhet i form av olika belöningar och utmärkelser.

Åtgärdsprogram

Övergripande åtgärder som involverar eller påverkar flera enheter ska vara tidsatta och resurssatta och samlas i en bilaga, ett åtgärdsprogram. Ansvarig och medverkande för respektive åtgärd ska framgå av programmet. En redovisning av genomförda åtgärder i enlighet med åtgärdsprogrammet sammanställs årligen, tillsammans med förslag på uppdatering av åtgärdsprogrammet.

Hållbarhetsbedömning av beslut

Varje politiskt beslut med betydande konsekvenser för framtida utveckling i samhället, ska åtföljas av en bedömning av beslutets effekter på hållbarheten.

Fortbildning

En grundläggande uppdaterad hållbarhetsutbildning ska genomföras av samtliga tills vidare anställda minst vart fjärde år. En palett av fördjupande hållbarhetsutbildningar inom olika sakområden och verksamhetsområden erbjuds och hålls aktuell.

Genomlysning

En gång per mandatperiod genomförs en genomlysning och redovisning av hållbarhetsarbetet. I samband med denna bedöms om revideringar av hållbarhetsarbetet och styrdokumenterna behövs.

Programmets giltighetstid

Programmet gäller när det antagits till den 31 december 2030 om inte programmet revideras tidigare. Om inget nytt förslag finns då giltighetstiden löper ut gäller detta program tills ett nytt program är antaget. Programmet kompletteras med bilagor som kan ha en annan giltighetstid.

Bilaga 1 till Hållbarhetsprogram för Avesta kommun

Dokumenttyp	Bilaga till program
Dokumentnamn	Vägvisaren
Antagen av:	Kommunstyrelsen 2021-09
Diarienummer	KK 2021 000xxx 000
Giltighetstid	oktober 2021 – december 2023
Gäller för	Avesta kommunkoncern
Sammanfattning	Bilagan pekar ut prioriterade delmål för de kommande årens hållbarhetsarbete. Delmålen innefattar både områden som kommunen har direkt rådighet över och delar där kommunen har stort indirekt inflytande över kommunens utveckling. Målen rör utsläppen av växthusgaser, den biologiska mångfalden, skillnader i medborgarnas förutsättningar för hälsa och tillit samt hållbarhet som del av den förvaltningsövergripande styrmodellen.
Granskad	Kommunsekreterare
Reviderad	
Dokumentansvarig	Hållbarhetsstrateg
Webbansvarig	Hållbarhetsstrateg
Publiceras	Extern och intern webb
Relaterade dokument	Hållbarhetsprogram för Avesta kommun 2020 – 2030

Vägvisaren

Bilaga till Avestas hållbarhetsprogram

Syfte

Kommunen är den enskilda aktör som har störst möjlighet att påverka utvecklingen inom många hållbarhetsområden i Avesta. Vi påverkar utvecklingen genom alla de möten och kontakter som alla vi medarbetare dagligen har med medborgare, organisationer och företag i kommunen. Med möjligheten att påverka samhällsutvecklingen följer också ett ansvar för hur vi hanterar den möjligheten. Det finns förväntningar på att kommunen tar detta ansvar och tar en ledarroll i omställning mot ett mer hållbart samhälle.

Bilagan ska visa vägen för hur kommunen ska arbeta med de fyra övergripande målområdena i Avestas hållbarhetsprogram. Den pekar ut de prioriteringar och inriktningar som är viktigast att börja med för att skapa engagemang och handlingskraft, som leder till att vi blir innovativa, börjar samarbeta över gränser och sträcker oss för att nå längre.

Giltighetstid

Bilagan är giltig tom 2023. Bilagan kan revideras tidigare om behov av nya prioriteringar och inriktningar uppstår. Bilagens giltighetstid kan förlängas med ett år i taget tills nya prioriteringar och inriktningar arbetats fram.

Teman

Fyra teman genomsyrar alla delmålen och strategierna för genomförande.

Hälsofrämjande

därför att de åtgärder och aktiviteter som långsiktigt främjar alla medborgares hälsa kommer att skapa en bättre livskvalitet, en mer hållbar ekonomi och har goda möjligheter att fungera som dragkrok i arbete med hållbarhet.

Jämlikt

därför att en ökande ojämlikhet är ett hot mot den sociala stabiliteten i samhället, leder till orättvisa förutsättningar, ökat lidande för utsatta grupper och individer samt även till ökande kostnader för kommunen. Vi behöver arbeta för jämlikhet i allt hållbarhetsarbete.

Tillitsbaserat

därför att alla medarbetare i kommunens alla olika verksamheter är de som har bäst förutsättningar att förstå vilka aktiviteter och förändringar som ger bäst effekt för den långsiktiga hållbarheten. Med en gemensam målbild och ett tillitsbaserat genomförande behövs mindre kontroll.

Livskvalitet

därför att arbetet för ett mer hållbart samhälle är i många fall detsamma som att arbeta för ett samhälle med större välbefinnande för individen. Om vi ska nå längre inom hållbarhetsarbetet är det effektivast om vi alla får möjlighet att göra de aktiviteter och förändringar som vi helst vill göra. Genom att kunna se och visa upp positiva resultat av det vi gör får vi mer energi i förändringsarbetet.

Delmål 1:1

Senast 2024 har Avesta en förvaltningsövergripande styrmodell som säkerställer ett gemensamt synsätt och faktabaserade beslut för en hållbar utveckling i Avesta.

Varför:

Vi behöver placera hållbarhetsarbetet centralt i kommunens ordinarie styrprocesser, inte som en separat aktivitet eller projekt. Tydliga prioriteringar och utpekade områden för hållbarhetsarbetet behöver förmedlas till alla medarbetare. Detta görs bäst genom kommunens ordinarie kommunikationskanaler och styrprocesser. Gemensamt för allt hållbarhetsarbete är det långa tidsperspektivet.

Strategi:

Vi samverkar och följer upp för att säkerställa att vi har ett långsiktigt tidsperspektiv i de beslut vi fattar. Med långsiktigt menar vi en eller två generationer. Vi jobbar för framtiden.

Delmål 1:2

Vår dialog med lokala företag bidrar till en snabbare omställning till ett hållbart näringsliv, åstadkommer gemensamma innovationer för ett hållbart Avesta och bidrar till att öka antalet anställda i långsiktigt hållbara verksamheter.

Varför:

För Avestas framtid är det avgörande att företagen som är verksamma i kommunen är långsiktigt hållbara. Företag som tar hållbarhetsarbetet på allvar är de som kommer att vara framtidens vinnare. Kommunorganisationen och företagen har båda intresse i att Avesta utvecklas och blomstrar genom en långsiktigt hållbar utveckling. Genom att kroka arm med näringslivet kan vi åstadkomma en snabbare omställning.

Strategi:

I alla våra kontakter med företag är vi alltid lyhörda för företagens hållbarhetsfrågor och öppna för samverkan.

UR HÅLLBARHETS- PROGRAMMET:

Visionen

Alla kommunalt anställda i Avesta är medvetna om vikten av långsiktig tänkande. Här uppskattar och värnar vi den rikedom som finns och hjälps åt att skydda den för framtida generationer.

Målområde 1

Perspektivet hållbar utveckling ska integreras i all kommunal verksamhet i Avesta.

Delmål 2:1

Alla verksamheter inom Avesta kommunkoncern verkar för att koldioxidutsläppen inom kommunens geografiska område minskar med 17 % per år och att Avesta blir klimatneutralt år 2040.

Varför:

Läget för vårt klimat är akut och kritiskt. Det som står på spel är vår tillvaro på planeten så som vi känner den. För att uppnå de nationella klimatmålen krävs att alla landets kommuner arbetar aktivt och gör allt vi kan för att omställningen mot fossilfrihet och klimatneutralitet ska gå så snabbt som möjligt. Vi har mycket att vinna på att ligga steget före och ha ett ambitiöst klimatarbete såväl inom vår egen organisation som i våra kontakter med alla företag, föreningar och medborgare.

Strategi:

Alla verksamheter inom Avesta kommunkoncern och alla medborgare ska bli delaktiga i arbetet för fossilfrihet och klimatneutralitet. I första hand genomför vi de aktiviteter som främjar hälsa och höjer livskvalitet.

Delmål 2:2

Alla verksamheter inom Avesta kommunkoncern verkar för att de konsumtionsbaserade växthusgasutsläppen som vi Avestabor orsakar minskar med 17 % per år och att de 2045 är under 1 ton CO2-ekv per person

Varför:

De konsumtionsbaserade utsläppen är ett kompletterande mått till de så kallade territoriella utsläppen som används för att följa upp klimatmålen i Sverige och vår del av EU:s mål för att nå Parisavtalet. Konsumtionsutsläppen visar hur våra utsläpp uppstår och hur vi som individer kan agera mer klimatsmart.

Strategi:

Genom medarbetarnas tusentals möten med medborgare och verksamheter i Avesta har kommunen en stor möjlighet att påverka konsumtionsmönstren till att bli mer långsiktigt hållbara. Vi ska ta vara på de möjligheter vi får att lyfta frågor om hållbar konsumtion i vårt dagliga arbete.

UR HÅLLBARHETS- PROGRAMMET:

Visionen:

Behovet av material, varor och energi är i balans med tillgången. Varken människor eller miljö någonstans i världen kommer att påverkas negativt till följd av vår livsstil.

Målområde 2:

Avestas ekologiska fotavtryck per person ska bli mindre, de negativa konsekvenserna av vår förbrukning av material, varor och energi ska minska.

Delmål 3:1

Alla verksamheter inom Avesta kommunkoncern har senast år 2024 börjat genomföra aktiviteter som bidrar till att säkerställa ekosystemens långsiktiga funktion och resiliens.

Varför:

Växt- och djurarter försvinner i en snabbare takt än någonsin tidigare, och konsekvenserna är oförutsägbara. Människligheten är helt beroende av fungerande ekosystem som vi ofta tar för givna. Vi kan alla hjälpa till att bevara och skapa förutsättningar för fungerande ekosystem. Den biologiska mångfalden behöver bli en angelägenhet för alla, eftersom vi alla är beroenden av den.

Strategi:

Vi stärker kommunens vilja och förmåga att bevara fungerande ekosystem genom att uppmuntra till små och stora åtgärder i kommunens olika förvaltningar och bolag samt genom att stärka anställdas kunskap om ekosystemen.

Delmål 3.2

Alla verksamheter inom Avesta kommunkoncern har senast år 2024 börjat genomföra aktiviteter som möjliggör för alla medborgare att tillbringa mer tid i naturen.

Varför:

Genom att stärka människors relation till naturen bryr vi oss också mer om naturen. Arbetet för att stärka relationen till naturen går hand i hand med arbetet för att främja hälsa och välbefinnande. Naturen är en neutral plats som vi mår bra av att vistas i, som minskar stress och som uppmuntrar till kravlös kontakt. Vi har mycket att vinna på att öka utevistelsen för alla och särskilt för de grupper som saknar vana att vistas i naturen.

Strategi:

Vi stärker alla medborgares vilja att bevara naturen genom att stärka relationen till naturen.

Vi förlägger och arrangerar möten, utbildningar och aktiviteter utomhus. Vi uppmuntrar grupper och individer som tar initiativ i samma riktning.

UR HÅLLBARHETS- PROGRAMMET:

Visionen

Mångfalden av växter och djur är stor i såväl naturliga som kulturskapade naturmiljöer.

Målområde 3

Den biologiska mångfalden i Avesta ska öka.

Delmål 4:1

Alla verksamheter inom Avesta kommunkoncern har senast år 2024 börjat genomföra aktiviteter som bidrar till jämlika och jämställda livsvillkor för alla Avestas medborgare. Senast 2024 har skillnaderna i självskattat allmänt hälsotillstånd minskat i kommunen

Varför:

Sverige är det land i världen där skillnaderna i förutsättningar för individen ökar snabbast. Människors hälsa och livslängd blir i ökande grad beroende av individens socioekonomiska situation. Denna utveckling är orättvis, men leder också till ökade kostnader för kommunen och riskerar stabiliteten i samhället. Vi behöver öka kunskapen hos alla anställda om hälsans bestämningfaktorer för att kunna vända denna utveckling.

Strategi:

Vi använder hälsofrämjande processer som en stark drivkraft för arbetet med hållbar utveckling i kommunen. Kunskapen om hälsans bestämningfaktorer ska öka bland alla anställda. I första hand genomför vi aktiviteter som riktar sig till de grupper som har störst behov.

Delmål 4:2

Alla verksamheter inom Avesta kommunkoncern har senast år 2024 börjat genomföra aktiviteter som bidrar till att tilliten i samhället ökar. Senast 2024 har andelen invånare med avsaknad av tillit till andra minskat.

Varför:

Tillit är själva grundkomponenten i det socialt hållbara systemet. När tilliten urholkas får det negativa konsekvenser för samhället och individer eftersom vår mänskliga förmåga att samarbeta och lösa problem minskar. Även välfärdssystemet kan komma att krackelera i takt med att tilliten minskar. Ett samhälle med låga nivåer av tillit får också stora utmaningar när det kommer till att exempelvis lösa de stora ekologiska utmaningar, och den systematiska omställning, som samhället står inför.

Strategi:

Tilliten stärks när strukturer och normer i samhället tillåter människor att ha tillgång till god hälsa, inflytande, utveckling och kompetensutövning, opartiskhet och rättvisa samt även frihet att söka mening. Genom att i alla våra verksamheter identifiera områden där normer och strukturer hindrar medborgarna från att ha tillgång till något av dessa områden kan lämpliga insatser och åtgärder sättas in.

UR HÅLLBARHETS- PROGRAMMET:

Vision

Alla vi som bor och är verksamma i Avesta har förutsättningar för god hälsa, valfrihet och utveckling. Vi är olika men vi har samma rättigheter och skyldigheter. Vi kan känna tillit, trygghet, delaktighet, att vi behövs och att livet är meningsfullt.

Målområde 4

Avesta kommun ska utveckla och tillämpa effektiva arbetsmetoder som ger ett socialt hållbart samhälle.